Om De Danske

Provindsialstænder

Om

De Danske Provindsialstænder

med speciel Hensyn paa Island

af

Balduin Einarsson,

Cand. juris.

Kjöbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt hos M. Birck & Comp.

1832.

Strax efter at vor dyrebare Konge ved Forordningen af 28de Maii f. A., havde aabenbaret sin allernaadigste Beslutning, at skjænke sine Undersaatter en stændisk Forfatning, begyndte jeg at tænke over, om og hvorvidt de af Allerhøiestsamme med Provindsialstændernes Indførelse tilsigtede høistvigtige Diemed kunde opnaaes i Island, naar dette, ifølge Forordningens Bogstav, skulde have fælles Repræsentantforsamling med Sjælland og Derne. Den store Forskjel, der finder Sted imellem Sjælland og Island, i Forbindelse med dettes store Afstand fra hiint, faldt mig strax i Dinene, og jeg søgte derfor at udvikle for mig selv, om og hvorvidt disse Omstændigheder maatte kunne fordre Modificationer i Forordningens Bogstav, til Fordeel for dens Aand og Formaal, med Hensyn til Island. Jeg udfoldede det ene Moment for mig efter det andet, og optegnede efterhaanden de Resultater, som derved syntes

at fremkomme, for desto bedre at erholde Oversigt over det Hele. Disse Blade, som her endeligen fremtræde for Almeenhedens Øine, vare saaledes, næsten i deres nærværende Skikkelse, færdige i Concept i November Maaned forrige Aar, altsaa førend Grev Holsteins ypperlige Skrift, der først fremsatte den selvsamme Mening, jeg allerede havde nærmere udviklet med Hensyn til Island, kom i Publikums Hænder. Det var oprindeligen ikke min Mening at offentliggjøre disse Blades Indhold, og uagtet fornævnte Grev Holsteins Skrift maatte anspore mig dertil, fandt jeg dog Betænkeligheder derved. Først efter at jeg saa den samme Mening gjentaget af den skarpsindige og grundige Recensent, der i Maanedsskrift for Literatur 4de Aargang 2det Hefte har recenseret Grev Holsteins Skrift og af Prof. J. Møller i hans lærerige og indsigtsfulde Anmældelse af flere om Provindsialstænderne i Danmark udkomne Skrifter, i Literaturtidenden for d. A. No. 7, 8, 9, først da beqvemmede jeg mig til at troe, at der i de af mig allerede nedskrevne Concepter, maaskee kunde findes brugbare Tanker, der kunne betragtes som en nærmere Udvikling af den af de ovennævnte Herrer løseligen fremsatte Mening. Dog vilde jeg endnu ikke have vovet at fremlægge disse Tanker for Almeenhedens Øine, hvis ikke et Par udmærket oplyste Mænd,

som paa min Anmodning havde den Godhed at gjennemlæse mine Concepter, ikke havde misbilliget deres Indhold, eller hvis det havde været mig bekjendt, eller endog sandsynligt, at nogen Anden offentligen vilde nærmere udvikle den her. omhandlede Gjenstand. Jeg føler endnu etslags Ængstelighed ved at offentliggjøre disse Blade, ikke fordi jeg nogensteds har sagt Andet end hvad jeg mente, men fordi jeg maaskee har sagt Andet end jeg skulde, ikke fordi jeg vilde føre Nogen bag Lyset, men fordi jeg muligen har gaaet ud fra urigtige Anskuelser, ikke fordi jeg med aaben Frimodighed har søgt at fremstille Forholdene saaledes som de ere, men fordi jeg vistnok ikke har sagt Alt, hvad der burde siges i et saa almeenvigtigt Anliggende. Dog, jeg trøster mig ved den Tanke at Forfatterens Navn er aldeles ubekjendt, saa at imedens det under Læsningen bliver ubemærket, vil dette lille Skrift, blottet for al det uvedkommende Auctoritet, fremtræde for Læserens Domstoel, og der uafhængigt af alle fremmede Hensyn staae eller falde, efter dets indre Styrke eller Svaghed.

Skulde de af mig fremsatte Resultater vinde Bifald, vil jeg ansee den Tid jeg har benyttet til Udarbeidelsen af disse Blade, for vel anvendt; thi, hvis vor Eiegode Konge, der, ligesom hans høisalige Forfædre, stedse har baaret særdeles Omhu for Island, hvis han, som uden

nogensomhelst fremmed Opfordring, i sin Visdom har skjænket sine Undersaatter et fortrinligt Middel til større borgerlig Myndighed og Lykke, hvis han, siger jeg, skulde finde det nødvendigt, for at hans landsfaderlige Velgjerning kunde i samme Grad blive Island, som Rigets øvrige Provindser, til Deel, at Island erholdt en særskilt Repræsentantforsamling, saa vil det sikkerligen skee. Har jeg derimod gaaet ud fra urigtige Anskuelser, og de deraf fremkomne Resultater ere skjæve og falske, saa vil jeg dog formodentligen udrette saameget med disse Blade, at den Mening, som ikke faa oplyste Danske synes i Hovedsagen at dele med mig, vil blive tilstrækkeligen drøftet, og Sagen saaledes i Almindelighed bragt paa det Rene, hvilket sikkerligen er Alles inderligste Ønske, og hvorved alle ville finde sig tilfredsstillede. Jeg vil altsaa heller ikke i dette Tilfælde have arbeidet forgjeves.

Kjøbenhavn den 30te Marts 1832.

For at opnaae de vigtige Øiemeed, som allernaadigst ere tilsigtede ved Forordningen af 28de Mali f. A., nemlig Leilighed for Fyrsten til at erholde den tilforladeligste Kundskab om Alt, hvad der kan fremme Folkets Vel, inderligere Knyttelse af de Baand, som forene Kongehuset med Folket, og endelig Almeenaandens Oplivelse, udfordres der vistnok, ikke alene at et betydeligt Antal af Statsborgerne erholde Valgret, men ogsaa, at ikke Faa af disse kunne erholde umiddelbar Andeel i Forhandlingerne. Naar ikkun Faa (til Ex. 3 eller 4) Personer bleve gjorte deelagtige i Forhandlingerne, eller med andre Ord, nogle Faa udgjorde Repræsentantforsamlingen, vilde der i Almindellghed haves meget mindre Garantie for, at deres Udsagn var overeensstemmende med deres Committenters Ønsker og Tarv, med den almindelige Mening, med Sandheden, end om Forsamlingen bestod af Flere (f. Ex. 30, 40) Personer. I dette sidste Tilfælde kunde man ifølge Sagens Natur vente, at Forsamlingen vilde erholde en nøiere Kundskab om de enkelte Gjenstande, Sagerne en mere fleersidig Drøftelse, og at Resultatet altsaa vilde blive mindre eensidigt, ligesom der ogsaa var langt større Garantie for, at Sagerne ikke bleve lempede efter Enkeltes private Interesse, end naar Forsamlingen bestod af ganske Faa, thi i det første Tilfælde vilde der aldrig mangle indbyrdes Control, som i det sidste Tilfælde let kunde savnes.

Dette gjelder ikke alene Riget i det Hele taget, men det gjelder ogsaa om dets enkelte Dele, forsaavidt som nogen af

dem maatte være væsentlig forskjellig fra de øvrige. Sæt f. Ex. at der var kun een Forsamling for hele Riget; sæt at der gaves Provindser, der vare saa grundforskjellige fra det Øvrige af Riget, at der taltes ganske andet Sprog, at der herskede andre Sæder, at der gjaldt andre Love, at der gaves ganske andre Næringsveie, ganske anden borgerlig Orden; men sæt, at denne Provinds var saa lidet befolket i Forhold til Rigets øvrige Dele, at den, naar Folkemængden blev lagt til Grund, som en eensformig Maalestok for de Deputeredes Antal, ikkun kom til at sende 2 eller 3 Personer til Repræsentantforsamlingen; sæt endvidere at denne Provinds var langt bortfjernet fra Rigets Hoveddeel, saa at Kundskaben om samme var saa meget destomindre udbredt, ja, at der udenfor dens egne Grændser ikke havdes nogen tilforladelig og sammenhængende Kundskab om dens særegne Forfatning; det blev da kun de 2 eller 3 affendte Deputerede fra bemeldte Provinds, i hvis Hænder dens Anliggender for en stor Deel laae; thi den øvrige Deel af Forsamlingen kunde jo ikke dømme om det, som den ikke kjendte, og skulde de endelig afgive deres Stemme, som hørte til denne Deel, saa maatte de enten dømme omtrent som en Blind om Farve, eller og ganske henholde sig til de fra Provindsen affendte Deputeredes Udsagn og Skildringer, hvorved dog intet blev vundet. En saadan Provinds vilde have meget liden Garantie, for at Kongens tilsigtede Øiemeed opnaaedes for samme, ja, den kunde ikke være ganske uden Frygt for, at dens faa Deputerede kunde gaae paa Afveje.

Selv hvor Provindserne ikke vare synderlig ulige, men dog havde flere særegne Interesser, vilde det være hensigtsmæssigt, at dens Indvaanere traadte sammen i en særskilt raadslaaende Forsamling; derved bevirkedes uafbrudt Interesse iblandt alle Medlemmerne for enhver Sag, der blev afhandlet, ligesom derved ogsaa for en stor Deel blev forebygget, at man blandede sig i Sager, man ikke var ret bekiendt med. Hertil

kommer endnu, at Uleiligheden og Omkostningerne vilde blive meget mindre, naar de særskilte Provindser dannede særskilte Forsamlinger.

Disse eller lignende Betragtninger have uden Tvivl fremkaldt den Bestemmelse, at Holsteen, Schleswig, Nørrejylland og Sjælland tilligemed Øerne, skulle have hver sin særskilte Forsamling.

Men desto vanskeligere bliver det at forklare, hvorledes Island, der er mangfoldige Gange mere forskjelligt og længere bortfjernet fra Sjælland og Øerne, end hver af de øvrige ovennævnte Provindser, vil kunne repræsenteres i Forening med Sjælland og Øerne.

Island er nemlig forskjelligt fra Danmark og in specie Sjælland og Øerne, med Hensyn til Clima, med Hensyn til Landets physiske Beskaffenhed, med Hensyn til Indvaanernes Characteer, med Hensyn til Sproget, med Hensyn til Næringsveie og Næringsdrift, med Hensyn til borgerlig Orden, kort: med Hensyn til alt det Væsentlige, med Hensyn til alt det, som mægtigst virker til at individualisere et Folk. Hertil kommer, at en nøiere Kundskab om Island er saare lidet udbredt i Danmark, og allermindst iblandt dem, som man ifølge Fordn. af 18de Mai f. A. kan vente at ville erholde Sæde i Provindsialstændernes Forsamling i Danmark. Følgen blev altsaa at de 2 eller 3 fra Island affendte Repræsentanters Stemme ordentligvis maatte blive gjeldende, men da de vare saa faa, havde man Grund til at frygte for, at de ikke vare nøie nok bekjendte med alle de særegne locale Forhold i deres vidtløftige Fødeland eller de særegne Interesser paa de forskjellige Steder i samme; samt, at Repræsentanternes yderst ringe Antal maatte give Anledning til, at deres Virksomhed tog en skadelig Retning, i det de let kunne lade sig beherske af eensidige Anskuelser, eller private Fordele, hvorved de ophørte at være Organer for Nationen. Dette kunde saa meget lettere finde

Sted, som de vare meget langt bortfjernede fra deres Committenter, og de øvrige, ikke-islandske Medlemmer af Forsamlingen for største Delen bleve nødsagede til at holde sig til deres Forklaringer og Raad; men om endog dette sidste ikke skeete, vilde man dog, formedelst alt for stor Mangel paa local Kundskab, ikke have synderlig større Garantie for Sagernes hensigtsmæssige Udfald. Alt dette vilde have til Følge, at vor gode Konges landsfaderlige Øiemed med Indførelsen af den stændiske Forfatning enten aldeles ikke, eller i en meget ringe Grad, vilde kunde opnaaes i Island, i det Regjeringen ikke blev tilstrækkeligen underrettet om Landets sande Tilstand, hvilket i dets Virkninger ikke kunde bidrage til inderligere at knytte Indvaanernes Hjerter fastere til Tronen; og endelig vilde Institutionen ikke kunne have nogen virksom Indflydelse paa Almeenaandens Oplivelse, da kun saare Faa af Indbyggerne kunde gjøre Regning paa nogensinde at erholde Andeel i Forhandlingerne, og selve Indretningen ikke kunde indgyde nogen Tillid.

Men det er indlysende, at Island i en meget høiere Grad end Danmark trænger til tvende af de ovennævnte Øiemeders Realisation, nemlig: til at Regjeringen erholder den nøiagtigste Kundskab om Landets sande Tilstand og Forfatning, og til Almeenaandens Oplivelse og Udvikling i den praktiske Retning. (Det tredie Øiemed, nemlig inderligere Knyttelse af de Baand, som forbinde Tronen og Folket, trænger Island ikke mere til end Danmark). Island trænger langt mere end Danmark til, at Regjeringen paa den fuldkomneste Maade underrettes om Landets sande Tilstand, fordi det i alt det Væsentlige er grundforskjelligt fra Danmark, og fordi rigtig Kundskab om samme, deels formedelst den store Afstand fra Moderlandet, og deels formedelst fuldkommen Mangel paa saadanne Skrifter, der indeholde nogen sammenhængende Oplysning derom, er saa vanskelig at erholde, endog

for selve de Personer, som umiddelbart have med den høiere Bestyrelse at gjøre, imedens disse ere fødte og opdragne i Danmark, og have saaledes havt Leilighed til at erholde den fuldkomneste personlige Kundskab om dets Tilstand. Island trænger mere end Danmark til Almeenaandens Oplivelse, fordi det ikke har nogen egentlig Middelstand, i og ved hvilken Almeenaanden lever og bevæger sig i alle Retninger, og fordi Islændernes Aandsdannelse gaaer, om ikke i en modsat, saa dog i en anden Retning end den, der fører til en praktisk borgerlig Dannelse, nemlig: til en klarere Bevidsthed om sin borgerlige Existence, til dybere Kundskab om og friere Rørelse i de borgerlige Forhold og Næringsvæsenet.

Islændernes Aandsdannelse maa nemlig, ligesom hos alle andre Folk, nøie svare til Oplysnings- eller Dannelses-Midlerne, og da nu disse hos Almuen næsten udelukkende indskrænke sig til Religionsskrifter og de gamle Sagaer, og hos Geistligheden, den Canal, hvorigjennem hvilkensomhelst Oplysning beqvemmest kan tilflyde den islandske Folkemasse, ligesaa udelukkende i de almindelige Skolevidenskaber*) og Religion, efter en udvidet Maalestok, saa bliver det formeentlig begribeligt, at Folkets Aand ikke synderlig har kunnet udvikle sig i den praktiske Retning. Ikkedestomindre have de anførte Oplysningsmidler givet den islandske Almuesmands Aand et vist Sving og en vis Smag, som det vil være vanskeligt at opvise Mage til i andre Lande; thi adskillige af de Religionsbøger, som dagligen forelæses i hvert privat Huus, ligesom mange af de gamle Sagaer, som ligesaa almindeligen forelæses, ere classiske Værker; men uagtet den

*) Dog med Udelukkelse af de fremmede levende Sprog Tydsk, Fransk o. s. v., hvorved det gjøres den saa meget desto vanskeligere at erholde tilstrækkelig Kundskab om Verdenslivets Udvikling, og om Videnskabernes Tilstand overhovedet.

Indflydelse, de saaledes udøve paa Folket, ikke medfører practisk borgerlig Dannelse, saa maa den dog have forberedet Folket til, med langt større Lethed at modtage og tilegne sig en saadan, naar Leiligheden dertil frembydes og fremkaldes.

Det er altsaa klart, at der, for at Kongens, med Provindsialstændernes Indførelse allernaadigst tilsigtede Øiemed, kan opnaaes i Island, udfordres, at ikke ganske faa (flere end 2 eller 3) af Indbyggerne faae Sæde i Forsamlingen; men dette kunde ikke letteligen skee, naar Repræsentanterne fra Island skulde foretage en Reise af 300 Mile for at tage Sæde i Repræsentantforsamlingen i Sjælland; hvorimod intet var lettere, naar Island fik sin egen Forsamling indenfor sine egne Grændser; man synes derfor ikke at kunne andet end ansee dette sidste for en aldeles nødvendig Forholdsregel, og det saa meget mere, som der, foruden det allerede Anførte, gives mange Omstændigheder, som tale derfor, men ingen af Vigtighed, der taler derimod.

Den første Omstændighed, som taler derfor, er: at neppe nogen privat Mand, som tillige besidder tilstrækkelige Kundskaber om Landets sande Tilstand, vil have det danske Sprog saaledes i sin Magt, at han kan fremtræde i Danmark som Repræsentant for Island; nogle verdslige Embedsmænd og enkelte Geistlige gjøre en Undtagelse herfra. Heraf vilde følge, at man enten maatte vælge ikkun Embedsmænd til Repræsentanter, eller Folk, som i foranførte Henseende ikke vare et saadant Hverv voxne; det sidste vilde være farligt, det første derimod stride imod Indretningens Aand og Formaal, hvilket tydelig sees af Fr. af 28de Mai f. A.; det vilde heller ikke kunne medføre synderlig Nytte, thi det er de Førstnævntes Embedspligt at indberette og foreslaae alt, hvad de ansee nyttigt og gavnligt, og ved at vælges til Repræsentanter vilde de blot erholde Leilighed til at efterkomme den samme Pligt under en noget forandret Form; deres Grundsætninger ville blive de samme. De

Mangler, der til forskjellige Tider mueligen maatte findes ved Embedsførelsen, bleve ikke i dette Tilfælde dragne for Lyset. Folket vilde bære mindre Tiltroe til dem, end til private Mænd, valgte af dets Midte, thi det kunde troe, at hine havde adskillige særegne Interesser, der ville have Indflydelse paa deres Forhandlinger, og fl.

Den anden Omstændighed er den, at Valgene vilde i en høi Grad beroe paa et Tilfælde, naar Repræsentanternes Antal blev indskrænket til gandske Faa. Det vil ikke være vanskeligt for Vælgerne i et District af en 20 á 30 □ Miles Størrelse at træffe en af de meest habile Mænd, thi det kan antages, at deres Bekjendtskab i en saadan Kreds var i Almindelighed saa udbredt, at Pluraliteten af Vælgerne kjendte de dygtigste Mænd i samme, og saaledes kunne rette Valget derefter. Var et ligesaa stort Antal Indbyggere derimod fordeelt paa et Areal af 3 á 400 □ Mile, eller derover, saa vilde Bekjendtskabet ikke kunne veilede Vælgerne, især naar der var blot om 1 eller 2 habile Personer at gjøre. Enhver vilde vælge en iblandt de ham nærmest omgivende Beboere, og alt vilde saaledes beroe paa, hvilket Bøygdelav havde de fleste Vælgere, men derimod ikke paa, hvo der var bedst skikket til Repræsentant. Dette vilde blot derved kunne undgaaes i Island, at ethvert Herred (Syssel) erholdt Ret til at vælge sin Repræsentant, thi da kunde Valget paa hvert Sted falde paa de Dueligste.

Den tredje Omstændighed, som taler for den ovenanførte Forholdsregel, er, at Repræsentanterne, ifald de skulle kun være gandske faa for et saa vidtløftigt Land som Island, ikke lettelig ville kunne komme til Kundskab om deres Committenters almindelige Ønsker, hvilket dog maatte ansees for ikke uvigtigt.

For det fjerde maa der i et Land, af en saadan Udstrækning som Island, nødvendigvis gives flere særegne locale Forhold, der begrunde ligesaa mange særegne Interesser; men det kan ikke i Almindelighed forudsættes, at alle disse

locale Forhold kunne være 2 eller 3 Repræsentanter nøje nok bekjendte, det var altsaa ogsaa af denne Grund meget ønskeligt, at flere Repræsentanter maatte vælges, fordeelte paa de forskiellige Herreder.

Det femte, der kraftigen synes at tale for den foromhandlede Forholdsregel, er Analogien af det, som er anordnet i Danmark. Holsteen, Schleswig, Jylland og Sjælland tilige med Øerne skulle have hver sin særskilte Forsamling, uagtet ingen af disse Provindser indbyrdes ere saa meget forskjellige som Sjælland og Island, ikke at tale om den høist ulige Afstand.

Det sjette, som i høi Grad anbefaler bemældte Forholdsregel, er den vigtige Omstændighed, at Omkostningerne vilde blive uforholdsmæssig ringere, dersom Island erholdt sin egen Repræsentantforsamling indenfor sine Grændser. Det antages nemlig, at Island, i det Tilfælde, at det skulde indbefattes under Sjællands og Øernes Stændeforsamling, erholder Ret til at nedsende 3 Repræsentanter til Danmark. Disse maatte afreise fra Island om Efteraaret førend Repræsentantforsamlingen blev afholdt i Sjælland; skeete dette strax om Vinteren derpaa, vilde de islandske Repræsentanter i de fleste Tilfælde kunne reise hjem igjen det næstpaafølgende Foraar; desuagtet kunde hver enkelt af dem neppe aflægges med mindre end 800 Rbd. Blev derimod Repræsentantforsamlingen i Siellaud først holdt om Sommeren, kom de islandske Repræsentanter i Almindelighed til at forblive i Danmark omtrent $1\frac{1}{2}$ Aar, i hvilket Tilfælde de til deres Underholdning m. v. medgaaende Omkostninger vilde beløbe sig til det dobbelte, eller endog mere hvilket vilde være en alt for følelig Udgift for Landet, især betragtet i Forhold til den Nytte, det kunde vente sig af en saadan Indretning. Fik Landet derimod sin egen Repræsentantforsamling indenfor sine egne Grændser, kunde man vælge et tigange saa stort Antal Repræsentanter med 3 til 6 Gange ringere Omkostninger, hvilket vil blive udviklet i det Følgende.

Efter saaledes at have fremstillet og udviklet de vigtigste Grunde, som tale for den omhandlede Forholdsregel, vil det nu være passende korteligen at berøre de Indvendinger, som man kunde tænke sig fremførte derimod.

Den første Indvending, som man kunde vente sig, er den, at hvis Island fik sin egen Repræsentantforsamling, maatte der nødvendigviis vælges et større Antal Repræsentanter i Forhold til Folkemængden, end i Danmark, hvilket maatte ansees som en Fornrettelse imod Danmark, eller i det mindste som en særdeles Begunstigelse for Island, der ikke burde finde Sted. Men betragter man Sagen noget nøiere vil man finde, at denne Indvending ganske taber sin Vægt. Hvor forskjellige Provindser faae forskjellige Repræsentantforsamlinger, der kan den ene af dem ingenlunde siges at blive forurettet, fordi en anden i Forhold til Folkemængden, har flere Repræsentanter, thi de forskjellige Provindsers Repræsentanter kunne ikke komme i nogen Collision under Forhandlingerne, hvorved man kunne have Grund til at frygte for, at det ene Partie fik Overhaand over det andet (om dette endog ifølge Indretningens Natur kunde blive mueligt i en og samme Forsamling). At en af flere Provindser, der have forskjellige Repræsentantforsamlinger, bliver favoriseret fremfor de andre, fordi den erholder flere Repræsentanter i Forhold til Folkemængden, kan heller ingenlunde paastaaes. Det er nemlig klart, at Folkemængden kun i det Tilfælde kan afgive en eensformig Maalestok for Repræsentanternes Antal i de forskjellige Provindser, naar enhver enkelt har en saa stor Folkemængde, at den Virkning paa Almeenaanden, og den Garantie for Anliggendernes nøiagtige og upartiske Overveielse, som kun kan opnaaes ved en Flerhed af Repræsentanter, bliver sikkret. Gives der derimod en Provinds, som ikke har saa mange Indbyggere, at man ved at følge hiin eensformige Maalestok, kan fyldestgjøre hine Formaal, der maa

denne Maalestok træde tilbage, og en anden vælges istedet derfor, der uden Hensyn til Folkemængden, kan fyldestgjøre bemældte Formaal. Da dette sidste fuldkommen passer paa Island, i Forhold til Danmark, saa er det formeentlig indlysende, at hiint ikke blev mere favoriseret end de øvrige Provindser, skjøndt det i Forhold til dets Folkemængde fik flere Repræsentanter end disse, thi derved blev kun sørget for, at Island erholdt den samme Velgjerning i samme Udstrækning som de øvrige Dele af Riget.

Det kan neppe formodes, at Nogen vilde indvende, at Island, ved at erholde sin egen Repræsentantforsamling, vilde danne en skadelig Opposition; thi hverken berettiger Landets Historie, siden det kom under den Kongelige Regjering, til en saadan Indvending, og heller ikke kan rigtig Kundskab om Landets Kræfter, (om end Islændernes inderlige Hengivenhed for deres Konge, og Agtelse for Lovene var Vedkommende ubekjendt) tale til Fordeel for en saadan Yttring. Lavretten paa Althinget i Island havde og langt større Myndighed igjennem Aarhundreder, end Provindsialstænderne komme til at erholde, og alligevel findes ikke, at den nogensinde er traadt i Opposition mod Regjeringen.

Man kan heller ikke antage at Nogen vil sige, at siden Althinget engang er bleven ophævet, saa bør man ikke paa ny oprette en lignende Indretning i Landet, thi hvis Althingets Ophævelse har været en mindre heldig Foranstaltning*), saa burde dette være en Grund mere til at stifte en Indretning, der kunde træde istedet for Althinget.

*) Dette skeete ifølge Indstillinger af nogle af Landets egne Børn. Skulde det være sandt, at det er fornemmelig skeet ifølge en enkelt Mands formodentlig velmeente men utidige Iver haves her et talende Exempel paa, hvorledes faa Personer i et i stor Afstand fraliggende Land kunne fremstille Sagerne, og faae de meest frappante Resultater bevirkede.

Derimod er det ikke usandsynligt at Een eller Anden vilde falde paa, at gjøre den Indvending, at en saadan Indretning vilde opvække indbyrdes Uenigheder, Tvedragt og Partiaand. Jeg derimod troer at al Anledning dertil derved vilde hæves og en langt større Harmonie tilveiebringes imellem Embedsmændene selv*) paa den ene, og imellem Embedsmændene og Folket paa den anden, Side, ligesom og det hele borgerlige Liv derved vilde erholde en langt større Eenhed og Holdning, og Folket vinde i Kraft og fornuftig Selvfølelse, der i den senere Tid synes at være bleven noget slappet.

Det kan nemlig ikke feile, at hvor flere, med lige Myndighed beklædte, Embedsmænd befinde sig hver i sit Hjørne af et vidtløftigt Land, uden at de have Leilighed eller Kald til at have Samqvem med hinanden, eller rettere til at overlægge Landets Anliggender med hverandre i saadant Tilfælde kan det ikke feile siger jeg, at disse Embedsmænd hyppigen gaae ud fra forskjellige, ja, maaskee endog gandske modsatte Anskuelser. Dette vilde ikke have nogen videre skadelig Indflydelse naar Regjeringen havde nøiagtig og detailleret Kundskab om Landet, thi i saa Fald vilde den ikke tage feil af det Rigtige; de forskjellige Anskuelser vilde i saadant Tilfælde være for den som Betragtninger fra ligesaa forskjellige Sider. Er Landet derimod langt bortfjernet fra Regjeringens Sæde og Kundskaben derom mere eller mindre ufuldstændig, saa hænder det sig at de forskjellige og modsatte Anskuelser hilde og forvirre, og naar Regjeringen saa reqvirerer nærmer Oplysninger i samme Sag, vil ofte enten subjectiv Overbeviisning, eller menneskelig Skrøbelighed, som allevegne findes, bevirke, at man, istedet for at nærme sig til de Andre, paa det ivrigste forfægter sin eengang fremførte Mening. Dette kan ofte have Udse-

*) Thi jeg formener at disse ogsaa burde erholde Valgbarhed, hvorom mere i det Følgende.

ende af Uenighed og Partiaand uden at det egentlig er det, men det kan ogsaa undertiden ved et Slags utidig Emulation, virkelig medføre en saadan. Dette vilde vistnok forebygges, naar Embedsmændene havde Leilighed til at træde sammen og overveie Sagerne i Forening med hinanden, thi saa vilde de, efter at have fremsat deres forskjellige Anskuelser lempe sig efter hverandre, og Sagerne faa en mere flersidig og med deres sande Beskaffenhed mere overeensstemmende Drøftelse. Det er og vist, at ligesom man ofte ikke aabenbarer sin Anskuelse, naar man har hørt vægtigere Grunde for en anden derfra forskjellig, saaledes koster det mindre Overvindelse at afstaae fra sin Mening, strax efterat den er bleven løseligen fremført i en Forsamling, end efterat den med et Slags formentlig Fuldendthed er fremlagt for Regjeringens Øjne.

En lignende høist velgjørende Virkning vilde Provindsialstændernes Forsamling have paa Forholdet imellem Embedsmændene og Folket. Ligesom det er af største Vigtighed, at der finder en gjensidig Tiltro Sted imellem Regjeringen og Folket, saaledes er det ogsaa vigtigt at samme Forhold finder Sted imellem Regjeringens Organer og Folket. At dette sidste ikke faa fuldkommen kan finde Sted der, hvor et oplyst Folk er ganske uvirksom Tilskuer af de offentlige Anliggenders Gang og Forvaltning, er indlysende, især naar dette undertiden troer at bemærke Feilgreb derved eller Uovereensstemmelse iblandt Embedsmændene om vigtige Anliggender. Men naar Udvalgte af Folket bleve tagne paa Raad tillige med Embedsmændene angaaende Landets Anliggender, saa vilde Folket lære at indsee, hvor vanskeligt det ofte er at udfinde det ene Rette, saa vilde det bedre lære at kjende Embedsmændenes oprigtige Villie og nidkjere Omhu for Landets Vel, det vilde lære at kjende det borgerlige Selskabs Fornødenheder, og indsee Gavnligheden og Nødvendigheden

af de Foranstaltninger, der ellers vilde være blevne anseete for unyttige og byrdefulde. Dette vilde være af saameget større Vigtighed i Island, som den islandske Almue har nedarvet Modbydelighed imod al blind Tvang, hvorimod man ved Overtalelse og fornuftige Grunde kan udrette hos den alt det, ja meget mere end det, som Tvangen nogensinde vilde have kunnet bevirke.

Jeg sagde før, at det neppe kunde feile, at de paa de forskjellige Kanter af et vidtløftigt Land stationerede Embedsmænd i mange Henseender maatte følge forskjellige Anskuelser og Synsmaader, der vilde fremtræde i deres Indberetninger og Betænkninger til Regjeringen, men disse Forskjelligheder ville ikke mindre skarpt og hyppigen fremtræde i de Foranstaltninger, som umiddelbart ere henlagte under de respective Embedsmænds Anordning og Afgjørelse. Dette vil især blive Tilfældet i et Land, hvor Lovgivningen ikke er skarpt afrundet eller bestemt, men hvor man har et frit men usikkert Spillerum imellem flere forskjellige Lovgivninger og indenlandske Retssædvaner. Heraf vil i Tidens Løb opstaae meget forskjellig Praxis og Retssædvaner i Landets forskjellige Dele, og derved igjen flere Eiendommeligheder, der tilsidst kunne bidrage til en ikke ønskelig Spaltning af det, som i saa mange Aarhundreder har været Eet, nemlig det offentlige og borgerlige Liv i selve Landet. Dette kunde desto lettere skee i Tidens Længde i Island, som Folket, siden Althingets Afskaffelse, ikke besidder noget sandseligt Tegn, hvilket det betragter som et Udtryk af dets nationale Værdighed,*) der ligt et

---

*) Et saadant sandseligt Tegn synes i de Provindser eller Lande som ere langt bortfiernede fra den Regjerings Sæde, hvorunder de høre, at burde bestaae i et Slags Billede af den Kongelige (Regjeringens) Værdighed udtrykt i nationale Elementer. Et saadant var det gamle Althing i Island.

Banner kunde samle Befolkningen omkring sig, eller med andre Ord: kunde danne et Centralpunct for Landets hele yderst adspredte Befolkning, thi den trænger mere til et saadant, end et Folk, som i Forhold til Folkemængden er concentreret paa et langt mindre Areal. Men et saadant Centralpunct vil ikke alene være af Vigtighed for at sammenholde Landets adspredte Befolkning, det er ogsaa vigtigt for Regjeringens Virksomhed paa Landet. Island er at betragte som Danmarks Drabant, hvis Bevægelse er sommensat af tvende, nemlig dens ejendommelige (tangerende) og den som dets Hovedplanet giver det (Tiltrækning), hvilke Virksomheder alletider maae staae i et vist indbyrdes Forhold, for at Bevægelsen kan være regelmæssig og naturlig. Men Hovedplanetens Indvirkning paa Drabanten forudsætter (ligesom dennes Reaction paa hiin) nødvendigvis et Centrum i denne, hvor den hele Virksomhed kan ansees concentreret, thi hvis Hovedplanetens Virksomhed adspreder sig paa nogle faa Puncter i Drabantens Overflade, vil Bevægelsen blive yderst uregelmæssig, ja nogle af Drabantens Dele ville følge med og andre blive tilbage, og saaledes en Spaltning af Drabantens Hoveddele foregaae.

Af det som her er sagt vil det formentlig blive klart, at det vil være saa langt fra at en provindsialstændisk Forsamling i Island vil foranledige Uenighed og Partlaand, at den snarere vilde være det bedste, ja snart det eneste Middel til at forebygge den, idet den vilde bevirke en større Overeensstemmelse og Enhed iblandt Embedsmændene, en større Harmonie og gjensidig Tillid imellem Embedsmændene og Folket, og give Forholdet imellem Danmark og Island en større Kraft og Fasthed.*)

---

*) Det kunde maaskee synes, at jeg her har tillagt Provindsialstænderne en alt for stor Betydning, især forsaavidt der er Tale

Fremdeles kunde man indvende, at det vilde blive vanskeligt for Repræsentanterne at samles paa et Sted i et Land af omtrent 1500 □ Miles Udstrækning, samt at dette vilde medføre alt for betydelige Omkostninger.

Til den første Deel af denne Indvending svares: at det vist ikke vilde blive vanskeligere nu for Repræsentanterne, at samles omtrent i Midten af Landet, end det var for Landets Indbyggere overhovedet at samles paa Althinget i de 8 Sekler, denne ældgamle Indretning bestod. Islænderne ere desuden vante til idelige Reiser fra den ene Kant af Landet til den anden, endog i de strængeste Vinterdage, hvoraf det er klart, at en Reise til Forsamlingsstedet i den bedste Tid paa Aaret, vilde snarere være behagelig end besværlig. Videre kunde man sige, at den Tid paa Aaret, som man maa ansee beqvemmest til at holde Forsamlingen, var den travleste Tid for Landmanden. Denne Indvending kunde man ligefrem benægte, den her tilsigtede Tid, nemlig sidst i Junii, og først i Julii Maaned anvendes fortrinligen til Reiser, især til Sønderlandet, paa hvilken Reise man i Almindelighed kommer tæt forbi det Sted, som maae ansees beqvemmest for Forsamlingen, hvorom mere siden; men den travleste Tid begynder først i Midten af Julii Maaned med Høsletstiden. Forøvrigt vilde en stor

om Embedsmændenes Conference med hverandre. Men naar Embedsmændene blev tilladt Valgbarhed i Island, vilde deraf følge, at mange af de verdslige Embedsmænd vilde møde som Repræsentanter. Disse kunde da benytte Leiligheden til særskilt at overveie forskjellige under deres Embedsvirksomhed hørende Sager. Det kunde og tænkes at flere verdslige Embedsmænd, end dem der vare valgte til Repræsentanter, blev tilladt Ordre at møde paa Forsamlingsstedet, for at tage Deel i Embedsmændenes særskilte Conference.

Deel af Repræsentanterne blive saadanne Personer, som ikke arbeide med egne Hænder, og som det altsaa forsaavidt maatte være omtrent ligegyldigt, hvilken Tid paa Aaret de skulde forlade deres Hjem for at bivaane Forsamlingen.

Hvad den anden Deel af Indvendingen angaaer, der refererer sig til Omkostningerne, saa bliver der allerførst at bemærke, at der allerede i det Foregaaende er udviklet, hvor store Omkostninger det vilde medføre, naar 3 Repræsentanter skulde reise ned til Danmark, her skulle de Omkostninger, som en Repræsentantforsamling i Island vilde medføre, tages under nøjere Overveielse, og Resultatet vil da vise Indvendingernes Værd eller Uværd.

Det kan ikke ansees nogen Tvivl underkastet, at man — ifald Island faaer sin egen Repræsentantforsamling — i at lønne Repræsentanterne, burde rette sig efter Landets Leilighed og Omstændighederne, og i Medfør deraf blot indskrænke sig til at godtgjøre Vedkommende deres Reiseomkostninger og Diætpenge, og omhyggeligen vogte sig for, at Repræsentantskabet blev Gjenstand for pecuniære Speculationer, hvorimod Tilfredsheden over at være beæret med sine Medborgeres Tillid, samt Bevidstheden om at have udrettet noget godt for det Almindelige, maatte træde istedet for andre Emolumenter. Repræsentanterne kom virkelig heller ikke til at gjøre store Opoffrelser, især da der ikke findes nødvendigt i Island, at de omgave sig med udvortes Glands.

I Henhold hertil synes det ikke ubilligt, at Repræsentanterne fra de Sysseler, der ligge nærmest ved Forsamlingsstedet, erholdt kun 15 Rbd. i Reiseomkostninger m. v. og at dette Sallarium steg i Forhold til Sysselernes større eller mindre Afstand fra Forsamlingsstedet. Saaledes formodes det ikke at ville blive ubilligt, at Repræsentanterne fra Myre Borgerfjords, Guldbringe og Kjose, Arnæs og Rangaavalle

Sysseler (2 Repræsentanter for hvert) erholdt hver 15 Rbd., tilsammen for 10 Repræsentanter . . . . . . 150 Rbd.
Repræsentanterne for Vestmannøe, Hunevands, Skagefjords, Snæfjeldsnæs og Strande Sysseler (2 Repræsentanter for hvert, undtagen de første og sidste 1 for hvert af dem) hver 20 Rbd. tilsammen for 8 Repræsentanter . . . . 160 Rbd.

Repræsentanterne fra Dale Bardestrande og Øefjords Sysseler (2 Repræsentanter for hvert) hver 25 Rbd. tilsammen for 6 Repræsentanter . . 150 Rbd.

Repræsentanterne for Isefjords, Norder- og Skaptefjelds Sysseler (2 Repræsentanter for hvert) hver 30 Rbd., tilsammen for 4 Repræsentanter 180 Rbd.

Repræsentanterne fra Norder- og Sønder-Mule Sysseler (2 Repræsentanter for hvert) hver 40 Rbd. tilsammen for 4 Repræsentanter. . . . 160 Rbd.

Tilsammen 800 Rbd.

Skulde der forekomme flere uforudseelige Udgifter, saa at Omkostningerne aarlig opløb til 1000 Rbd., saa var dog alligevel meget vundet.

Dersom Nogen, der ikke var bekjendt med Landets Leilighed skulde formene at den ovenanførte Løn var alt for ringe for Repræsentanterne, saa vil jeg hendrage Læserens Opmærksomhed paa Jonsbogens Bestemmelser angaaende de saakaldte Nævningsmænd. Nævningsmændene vare et vist men for de forskjellige Sysseler ulige stort Antal Mænd, som aarligen skulde bivaane Althinget. Disse Mænd skulde efter Jonsbogens Tingfarebalk 2 Cap. være 84 i Tallet for hele Landet; de der boede længst borte fra Øxaraa, hvor Althinget blev holdt, skulde erholde 18 Øre i Løn, hvilket nu vilde udgjøre henimod 15 Rbd. Sølv, og de som boede nærmest ved Thingstedet f. Ex. i Kjose og Guldbringe Syssel, erholdt kun

4 Øre, hvilket svarer til henimod 3 Rbd. 2 Mk. Sølv i vore Tider, og alle tilsammen erholdt de omtrent 35 Hundreder paa Landsviis, hvilket svarer til omtrent 560 Rbd. Sølv, hvoraf det er klart, at enhver af Nævningerne har faaet 3 Gange ringere Løn, end den jeg har foreslaaet for Repræsentanterne. Imidlertid kunde man dog ansee denne Løn alt for ringe for Embedsmændene, men jeg formener at de burde berolige sig ved deres Embedslønninger.

En Udgift kom man vel til at gjøre, ifald den her anbefalede Forholdsregel vandt Bifald, som man i modsat Fald vilde slippe for, nemlig til Opførelsen af en Bygning til Repræsentantforsamlingen. Skulde en saadan Bygning opføres paa islandsk Viis, saa vilde der ikke udkræves mere end 2 à 3000 Rbd. dertil, hvilken Udgift ikke kan ansees betydelig, især naar man betænker, at den kun vilde finde Sted eengang for alle, og dog ikke vilde overstige de Omkostninger som vilde medgaae hvergang de islandske Repræsentanter skulde nedsendes til Danmark.

Imidlertid finder jeg det raadeligere, for Varighedens Skyld, at denne Bygning blev opført af Steen, hvorved Omkostningerne vilde vel blive meget større, men dog ingenlunde saa store som man skulde vente, thi for det første gives der paa det Sted, som man maatte ansee meest skikket til Repræsentanternes Forsamlingssted, tjenlig Steen til Bygninger i Overflod, og for det andet formener jeg, at man slap allernemmest fra Bygnings-Omkostningerne ved, at ethvert Syssel sendte eller skaffede saa mange Mænd til Arbeide, som det skulde have mange Repræsentanter, thi det vilde være en let Sag for ethvert Syssel at udrede disse Personers Kost og Løn; skulde man derimod tage egentlige Dagløonnere, vilde deres Løn letteligen opløbe til en betydelig Sum, altsaa vilde Tømmeret og dets Transport samt 1 eller 2 Murmesteres Løn udgjøre det væsenligste af Udgifterne. Til at dække disse

Omkostninger vilde man vistnok erholde et Laan af det Offentlige, der ved Ligning paa hele Landet i nogle Aar efter hinanden vilde kunne afbetales.

Efter saaledes at have, som jeg haaber, paa en fyldestgjørende Maade viist Nødvendigheden af, at Island erholdt sin egen Repræsentantforsamling, samt gjendrevet de Indvendinger, som man kunde tænke sig fremførte derimod, vilde det nu være passende med faa Ord at berøre, hvilken Indretning maatte synes hensigtsmæssigst for den stændigste Forfatning i Island.

Den Opgave, som her møder allerførst, er: Bestemmelsen af den formeentlig hensigtsmæssigste Grændse for Valgret og Valgbarhed. Betragter man denne Opgave i og for sig, uafhængigt af de forskjellige Opløsningsmaader, som ere blevne anvendte paa den i de forskjellige Lande, og til den Ende spørger sig, hvem man helst maatte ønske tildeelt Valgret og især Valgbarhed, saa maatte man vistnok svare, at man burde foretrække saadanne Personer, der formaaede med Klarhed at giennemskue alle Statens Forhold i deres Helhed og Sammenhæng, samt den Orden, hvori de forskjellige Interesser, med Hensyn til det Heles størst muelige Vel, burde staae indbyrdes, og som uden Hensyn til egne Interesser, vilde realisere denne Orden. Men da Oplysning og Uegennytte, i en saadan Grad, i Virkeligheden ere sjeldne, og man desuden ikke kunde gjøre disse indvortes Egenskaber til en udvortes Grændse, saa maae man holde sig til det, som i Almindelighed er Betingelse og Garantie for en høiere Grad af Dannelse, nemlig Formuen og offentligen aflagte Dannelsesprøver, og søge at supplere den manglende Uegennytte ved at lade Repræsentanter fremtræde for enhver Hovedinteresse, hvorved den Ensidighed og Uligevægt, som Egennytten ellers maatte kunde bevirke, ganske, eller for største Delen ved de modsatte Bestræbelser vilde hæves. Ogsaa fra en anden me-

get vigtig Standpunkt betragtet, bør Formuen her komme i fortrinlig Betragtning, forsaavidt nemlig den begrunder Interesser, der staae i nøie Forbindelse med Statens, og udgjøre Basis for Ydelser til det Offentliges Tarv, thi derved synes den Formuende at erholde fortrinlig Ret til at tage virksom Deel i de offentlige Anliggender. I Analogie hermed, synes ogsaa de Haandteringer, som begrunde lignende Interesser og ere Basis for lignende Ydelser til det Offentlige at begrunde lignende Rettigheder. Heraf synes da ogsaa at følge, at ikke een, men alle Hovedinteresser i Staten (thi om enkelte Individers specielle Interesser kan her ikke være Tale) burde repræsenteres.

Skulde derimod en enkelt Hovedinteresse, med Udelukkelse af alle andre, være Betingelse for Valgret og Valgbarhed, saa er den Interesse, som knytter sig til Grundbesiddelsen, aabenbar den, der egner sig meest dertil, thi for det første maae Grundeiendommen ansees som Statsformuens Fundament, for det andet hvile Afgifterne til det Offentlige fortrinligen paa disse, og for det tredie ere de af meget stort Omfang, saa at mange ere deelagtige i dem; de Borgere, der fortrinligen ved andre Forhold end Grundbesiddelse ere knyttede til Staten, kunne blive Grundeiere, og det er vist, at ikke faa Medlemmer af hvilkensomhelst Interesse, i Virkeligheden ere Grundeiere; i denne Egenskab erholde de Valgret og Valgbarhed, og saaledes ville altsaa alle Hovedinteresser i Staten i Virkeligheden blive repræsenterede igjennem Grundbesiddelsen. Kun en eneste Klasse af de contribuerende Statsborgere, nemlig de ikke jordeiende Jordbrugere, vilde endnu være bleven udelukkede fra al Deeltagelse i bemeldte Rettigheder, formedelst den absolute Modsætning, hvori de staae til Jordeierne; dersom det ikke viseligen var blevet bestemt i Forordningen 28de Maii d. A., at Gaardfæsterne skulde blive deelagtige i Valgrettigheden.

Dette er nu sagt i Almindelighed og in specie med Hensyn til Danmark, men seer man hen til Island, saa vil man der finde mange særegne Omstændigheder, der tale for, at Grundeiendom ikke bliver lagt til Grund, eller gjort til udelukkende Betingelse for Valgrettighed og Valgbarhed.

Det eneste Jordeiendommene i Island kunde ansees at have tilfælles med Grundeiendomme i andre Lande, er at de kunne ansees som et Fundament for al anden Formue.

Man kunde ogsaa sige, at de vare af et stort Omfang og kunne saaledes blive alle Classer af Indbyggerne til Deel, men denne Egenskab har, med Hensyn til Valgret og Valgbarhed saa godt som ingen Betydning i Island. Foruden Embedsclassens særegne Interesser, gives der i Island kun tvende Hovedinteresser, nemlig Jordeiernes og de ikke jordeiende Jordbrugeres eller Leilændingernes, men disse tvende Interesser ere paa samme Maade hinanden modsatte, som Jordeiernes og Gaardfæsternes i Danmark, og trænge altsaa saa meget desto mere til at blive begge repræsenterede; men da de Bestemmelser i Forordningen af 28de Maii d. A., hvorved den allerstørste Deel af de ikke jordeiende Jordbrugere eller Gaardfæsterne i Danmark ere gjorte deelagtige i Valgrettigheden, paa Grund af den dem ved Lovene hjemlede Varighed af deres Brugsret, ikke efter Bogstaven kan anvendes paa de ikke jordeiende Jordbrugere eller Leilændingerne i Island, eftersom disse ikke ved Lovene saa bestemt er hjemlet en saadan varig Brugsret (skjøndt den i de allerfleste Tilfælde de facto ikke mangler Varighed), og da Leilændingernes særegne Interesse, paa Grund af den absolute Modsætning, hvori den staaer til Jordeiernes, ikke kan repræsenteres igjennem Grundbesiddelsen, saaledes som de fleste eller alle Hovedinteresser i Danmark, saa vilde denne eneste Hovedinteresse, som gives ved Siden af Grundbesiddernes i Island, og som omfatter en meget talrigere og i enhver Henseende ligesaa vigtig Classe

som den sidstnævnte, blive ganske udelukket fra al Deeltagelse i Valgrettigheden, dersom der ikke bleve gjorte nogen Modificationer i titnævnte Forordnings Bestemmelser.

Fremdeles kunde man sige, at den jordeiende Klasse i Island maatte der som andre Steder være den mest bemidlede eller formuende, og da Formuen var i Almindelighed en Betingelse for en høiere Oplysning og Dannelse, saa maatte Jordeierne i Island heri have Fortrin frem for den ikke jordeiende Klasse; men heller ikke dette passer paa Island. Erfaringen viser, at den Dannelse, som findes hos de Ulærde, er temmelig ligeligen udbredt iblandt Folket, ligefra den Rige og selv indtil den Trængende. Dette bliver forklarligt deraf, at den Rige ikke har større Adgang til Oplysning end den Fattige. Foruden Latinskolen gives der ikke nogensomhelst offentlig eller privat Dannelses Anstalt, men til de saa jevnligen forelaste Sagaer og Religionsbøger, saavelsom til Præstens Taler, disse næsten eneste Dannelseskilder, har enhver lige Adgang.

Hertil kommer at Jordeierne meget sjelden ere rige Folk, da de enkelte Jordeiendomme ere af meget ringe Værdie (ordentligvis henimod 500 Rbd. Sølv.)

Men ikke nok, at Leilændingernes Interesse ikke kan repræsenteres igjennem Grundbesiddelsen, ikke nok, at den jordeiende Klasse ikke med Hensyn til Oplysning besidder noget Fortrin fremfor de ikke Jordeiende, hertil kommer endvidere, at Skatter og Afgifter til det Offentlige fortrinligen svares af det tiendebare Løsøre, men — naar man undtager Tienden, som ogsaa paahviler det faste Gods, — kun subsidiært paa Jordeiendommene *), altsaa mangle Grundeiendommene i Is-

*) I Island bliver alt Gods saavel fast som løst beregnet til Hundreder, og Tiende svaret af begge Dele i Forhold til Hundredernes Antal. Den saakaldte Skat der kan betragtes som en extraordinair Afgift, beregnes paa følgende Maade:

land de Egenskaber, som især gjorde dem skikkede til at være Betingelse for Valgret og Valgbarhed i Danmark, og det kan i Sandhed ikke skjønnes, hvorfor en Formuegjenstand, af hvilken der ydes mindre til det Offentliges Tarv, skulde give Eieren Fortrin fremfor den, der besidder anden Formue, paa hvilken der fortrinligen hvile Skatter og Afgifter til det Offentlige.

Af alt dette synes at følge, at man i Island bliver nødsaget til at bestemme andre Betingelser for Valgrettighed og Valgbarhed end i Danmark, hvorimod det formeentlig er en Selvfølge, at man vil holde sig saa meget til Grundsætningerne i Forordningen af 28de Maii d. A., som de forskjellige Omstændigheder maatte tillade.

Naar en boesiddende Mand tiender flere Hundreder løst Gods end han har Folk i sit Hus, saa skal han betale Skat. Denne Skat er en uforanderlig Størrelse, nemlig 20 Alen eller omtrent 1 Spec. og forhøies ikke i Forhold til de over Folketallet skydende tiendebare Hundreder; saaledes yder den som har 8 Mand i sit Hus og tiender 24 Hundreder i Løsøre ikke større Skat end den, som har 8 Mand, men kun tiender 9 Hundreder. Skatten forøges hos ingen af dem, hvor meget Jordegods de end maatte besidde og altsaa svares ikke i dette Tilfælde nogen Skat deraf. Har en derimod ikke saa mange Hundreder tiendebart Løsøre, som han har Folk i sit Huus, men derimod besidder noget Jordegods, saa benyttes dette til at supplere Løsørets Hundredetal, for at han kan blive skattepligtig; og i det høistsjeldne Tilfælde, at En ikke har noget tiendebart Løsøre, svarer han Skat af det Jordegods, han maatte besidde. I de tvende sidste Tilfælde svares Skatten subsidiært af Jordegodset, men det er dog rimeligst, at ikke eengang dette har været de Loves Mening, som paabøde denne Skat, men at det efterhaanden er indført ved Praxis, hvilket især bestyrkes derved, at denne Praxis endnu ikke er bleven almindeligen vedtaget overalt.

Med Hensyn til Valgrettigheden kunde man vel ikke ønske anden Modification, end den, at den Bestemmelse, hvorved forbemeldte Forordning gjør Gaardfæsterne i Danmark deelagtige i Valgrettigheden, maatte blive anvendelige paa Leilændingerne i Island, hvilken Udvidelse eller Modification man saa meget mere kunde gjøre sig Haab om, som den synes ganske at stemme med Forordningens Aand.

Imidlertid formenes, at det vilde blive hensigtsmæssigt, at fastsætte en noget snevrere Grændse for Valgrettigheden, og at dette lod sig beqvemmest gjøre ved at indskrænke den til Skatpligtigheden, eller dog snarere til et vist Antal Hundreder tiendebart Gods *), thi ligesom man derved erholdt en sikker og

*) Uagtet den islandske Tiende oprindeligen er bygget paa Tingenes Frugter, i hvilken Henseende den dengang lovlige Leie 10 PCto blev lagt til Grund, saa ligner den dog mere en matriculeret Skat, thi den hviler uforanderligen paa visse Ting efter deres i ældre Tider antagne Værdie, men ikke paa Tingenes Frugter, saaledes, at den forøges eller formindskes med disse. Denne Skat, der bestandig voxer i samme Forhold som Formuen, burde efter min Formening, som en regelmæssig eller ordinair Afgift, snarere tages til Maalestok for Valgret og Valgbarhed, end den saakaldte Skat; og skulde jeg troe, at 10 Hundreder i Løsøre eller 20 Hundreder i Jordegods kunde passende bestemmes som den laveste Grændse. Man kunde spørge, hvorfor jeg har foreslaaet et dobbelt saa stort Hundrede Antal i fast Gods som i Løsøre, og jeg svarer, af den simple Grund, at Frugterne af eet Hundrede tiendebart Løsøre i Almindelighed ere dobbelt saa store som af eet Hundrede i Jordegods. Naar Een ikke eiede 10 Hundreder tiendebart Løsøre, men derimod noget Jordegods, saa mener jeg at dette sidste burde lægges til det første, dog saaledes, at 2 Hundreder i Jordegods regnedes imod 1 Hundrede i Løsøre. Saaledes vilde den, der opgav 5 Hundreder tiendebart Løsøre, men desuden eiede 10 Hundreder i Jordegods blive

bestemt Grændse, saaledes vilde den indbefatte alle Jordeiere, og den mere formuende Klasse af Leilændingerne, men derlmod udelukke de mindre formuende, som kunne siges at danne Overgangen til den trængende Klasse, samt Husmænd, og alle dem, der ikke ere Husfædre, med Undtagelse af Jordeiere.

Med Hensyn til Valgbarheden, kunde Omstændighederne maaskee kræve en noget større Modification i det som mueligen, i Analogie med hvad der finder Sted i Preussen, maatte blive fastsat for Danmark. I det Tilfælde nemlig, at Valgbarheden blev indskrænket til et ringere Antal af Borgere end Valgrettigheden, saa vilde denne Forholdsregel neppe være fordeelagtig eller tilraadelig i Island. I Danmark har den Rige lettere Adgang til Oplysning og Dannelse, end den mindre bemidlede eller fattige, og i Virkeligheden ere kun de større Godsejere og den mere formuende Deel af Borgerne (thi til den lærde Klasse tages her ikke Hensyn) i Besiddelse af den friere Dannelse og en saadan Oplysning, der leder til nogenlunde klar og omfattende Indsigt i de borgerlige Forhold og deres Sammenhæng, hvorimod menig Mand, uagtet de store Fremskridt den i den senere Tid har gjort og bestandig gjør, endnu staaer meget tilbage. I Island finder derlmod denne Forskjel paa Dannelse udenfor Embedsstanden ikke Sted i Almindelighed, i Forhold til den større eller mindre Formue, hvilket allerede i det Foregaaende er blevet bemærket, og deraf følger, at om man end i Danmark for nærværende Tid maatte troe, ved Udelukkelse af de mindre formuende Valgberettigede, at udelukke langt flere inhabile end habile Mænd, fra at deeltage i Provindsialstændernes Forhandlinger, man tvertimod i Island ved Anven-

at ansee lige med den der havde opgivet 10 Hundreder i Løsøre til Tiende. Forøvrigt bemærkes, at den Husfader, som opgiver 10 Hundreder tiendebart Løsøre til Tiende, er sædvanlig i det Tilfælde at han bør svare Skat.

delsen af samme Forholdsregel, ligesaameget maatte frygte for det Modsatte. Man kunde vel sige, at Uafhængigheden var en nødvendig Egenskab for en Repræsentant, og da denne fornemmeligen erhvervedes ved Formue, saa maatte Formuen fra denne Side betragtet, være et nødvendig Reqvisit for en Repræsentant; men dertil svares: at Uafhængighed er mere en Grundegenskab i Characteren end noget som følger med en større Formue. Er denne Egenskab tilstede, viser den sig ofte kraftigst midt under de ugunstigste Omstændigheder, men den viser især sin Virksomhed, naar et Individ seer sig i en uafhængig Stilling, og det er saa langt fra, at den i Almindelighed forøges ved en stor Formue, at den snarere, ved betydelig Tilvæxt af samme og de flere Forhold, i hvilke Individet derved kommer, i det mindste hos mindre selvstændige Mænd, aftager, eller gaaer til Grunde; derimod er blot et sikkert Erhverv eller Levevei den bedste Garantie for Selvstændighedens Virksomhed. Da nu Skattebonden i Island sidder i en saadan nogenlunde sikker og uafhængig Næringsvei, saa skjønnes ikke, ifølge det Foranførte, hvorfor Skattepligtigheden, eller det samme Tiendehundreders Antal, som skulde begrændse Valgrettigheden ikke ogsaa skulde danne Grændsen for Valgbarheden, ligesom for Valgrettigheden; ved at anvise den første en snævrere Grændse, vilde man snarere tabe end vinde.

Ligesom Formuen synes at burde komme i Betragtning ved Bestemmelsen af hvem der skal tildeeles Valgret og Valgbarhed, deels fordi den er en Betingelse for en høiere Dannelse og deels fordi den knytter Borgerne nøiere til Staten, saaledes synes ogsaa at der burde tages Hensyn til offentligen aflagte Dannelsesprøver. Del synes derfor at der ikke alene burde tillægges saadanne Personer Valgret og Valgbarhed, som havde taget anden Examen og Attestats ved Kjøbenhavns Universitet, men ogsaa maaskee Dimisser fra Besssesteds lærde Skole siden de ansees modne til directe derfra at tiltræde offentlige

Embeder, naar de først havde opnaaet den Alder, som nærmere maatte blive bestemt. Ogsaa Embedsmændene troer jeg det var hensigtsmæssigt at tildele ubetinget Valgret og Valgbarhed, deels fordi Embedsmandens Afhængighedsforhold af Regjeringen ikke mærkes saa meget i Island som i Danmark, deels fordi Embedsmændene og især de verdslige maae ansees i Almindelighed at have dybere Indsigter og klarere Anskuelser af Landets sande Tilstand, deels fordi Repræsentantforsamlingen derved vilde vinde i Intelligents, og deels endelig fordi den inderligere Tillid, som man maa ønske imellem Embedsmændene og Folket, ene derved kunde befordres. Desuden fik Landets Embedsmænd med det samme Leilighed til at gjøre sig bekjendte med hinandens Anskuelser (See ovenfor S. 18 og 19). Præsterne have det Fortrin for den verdslige Embedsmand, at de ikke staae i noget direkte Forhold til Regjeringen, samt at deres Kaar overhovedet ligne Bondens, og ere derfor endnu nøiere bekjendte med Almuens Tarv og Ønsker, hvoraf synes at følge, at de ere fortrinlig skikkede til at blive valgte til Repræsentanter.

Det kunde endog tænkes, at Nogen kunde ansee det nødvendigt, endskjøndt Island erholdt en særskilt Repræsentantforsamling, at Valgbarheden blev udelukkende forbeholdt Embedsmændene, da Almuesmænd, ifølge den oven S. 11 og 12 givne Skildring af Islændernes Aandsretning, ikke kunde ansees skikkede til at tage Deel i Forhandlingerne. Men hertil svares, at ligesom det allerede vilde være en stor Forskjel, om et betydeligt Antal Embedsmænd traadte sammen i Landet selv, eller om kun et Par af dem skulde i et fremmed Land have Landets Anliggender jaaat sige i deres Haand; saaledes maae man ikke tage ovenstaaende Skildring altfor strængt, den har som næsten alle almindelige Sætninger ogsaa sine Undtagelser. Iblandt Almuen gives der virkelig Bønder, der med et opvakt Hoved og en ikke ringe Grad af Aandsdannelse forbinde

et sundt og praktiskt Blik og have nogenlunde klare Anskuelser om mange af Landets vigtigste Anliggender, hvortil kommer, at adskillige af disse forstaae klart og tydelig at fremstille deres Tanker. Hertil bidrager iblandt andet den Omstændighed, at Fattigbestyrelsen og Politieopsynet for en stor Deel ere betroede til Almuesmænd eller Repstyrerne, der i saa Henseende have en betydelig Myndighed. Desuden gives der ingen beskikkede Procuratorer, hvoraf følger, at Almuesmænd maae udføre alle saavel offentlige som private Sager ved Underretterne. Alt dette har givet Anledning til, at der hos Enkelte iblandt den islandske Almue, fra de ældste Tider af, har hersket en, for Bondestanden at være, fortrinlig Sands for Lov og Ret, og en til alle Tider opmærksom Iagttagelse af Landets politiske Tilstand og dets Forvaltning, slige Mænd gjøre sig ogsaa i Almindelighed bekjendte med saadanne Skrifter, der afhandle dermed beslægtede Gjenstande. Saadanne Bønders Raad og Bemærkninger vilde det vistnok være værdt at høre, og det turde hænde, at der i Island ligesom i Sverrige og Norge fandtes Bønder, der, med Hensyn til praktiskt Blik og sund Takt, ikke stod meget tilbage for de Embedsmænd, som dog ikke høre til de mindst kyndige. De have ogsaa det Fortrin fremfor mange af de verdslige Embedsmænd at de ere endnu inderligere bekjendte med Almuens sande Tarv, dens Trang og Ønsker. Man kunde vel sige at af saadanne gaves der ikke mange, men jeg tør ifølge personligt Bekjendskab antage, at der gives intet Syssel i Island, der jo kan opvise flere Bønder, der nogenlunde svare til denne Skildring.

I alt Fald maae man ikke vente at erholde noget fuldkomment i Begyndelsen, det nye Institut maa først have sin Barndomsperiode; men den kan ogsaa ene derved hæve sig til den tilsigtede Modenhed, at man ikke forlanger formeget i Førstningen, men giver hele Folket Leilighed til at komme i saa megen Berøring dermed som muligt, for at

det desto snarere kan blive fortroligt med det nye Liv, som den nye Institution maae medføre.

Dernæst frembyder sig det Spørgsmaal, hvormange Repræsentanter der burde vælges i Island. Det er i det Foregaaende antaget, at Folkemængden ikke der, som i Danmark, kan være Maalestok for Repræsentanternes Antal, men at dette derimod maa bestemmes, deels ved den Garantie, som udkræves for de offentlige Anliggenders fleersidige og upartiske Overveielse, og deels ved den Virkning paa Almeenaanden, som tilsigtes med Provindsialstændernes Indførelse, man kunde tilføie: og ved den Værdighed, som Repræsentantforsamlingen maae have, for at gjøre Indtryk, og som kun kan opnaaes ved et ikke ganske ringe Antal Repræsentanter.

Alle disse Betingelser vilde en Forsamling, der bestod af færre end 30 Personer, neppe kunne gjøre Fyldest. Især bliver dette indlysende, naar man tager Landets og dets enkelte Districters store Udstrækning i Betragtning. Der gives enkelte Sysseler, der have en ligesaa stor Udstrækning som hele Sjælland, og det bliver da formeentlig klart, at naar der kun blev valgt een Repræsentant for et saadant Syssel, vilde det have en meget ringe Indflydelse paa Beboernes Aand og Tænkemaade; thi man kan antage, at Indflydelsen af et saadant Valg aftager ved Afstanden, omtrent som Tiltrækningskraften eller Lyset. Saaledes vilde en eneste Repræsentants Valg for hele Sjælland, kun bevirke en saare ringe og saa godt som ingen Opmærksomhed sammesteds, imedens et saadant for Kjøbenhavn ikke vilde blive upaaagtet af dets Indvaanere, fordi de ere samlede paa et meget lidet Areal.

Det vil uden Tvivl være meget almindeligt, at en indfødt Sjællænder ikke er fuldkommen bekjendt med alle locale Forhold i Sjælland, det vilde derfor af den Grund være meget ønskeligt og nødvendigt, at flere Repræsentanter bleve

valgte for samme *) for at kunne erholde paalidelig local Kundskab om hele Øen. Dette samme gjelder om Sysselerne i Island, og man kunde derfor neppe ansee det for overdrevent, om der bleve valgte 2 Repræsentanter for hvert Syssel, og 1 for de mindste og mindst befolkede. Island er inddeelt i 18 Sysseler, hvoraf dog 2de bestaae af 2 mindre, efter en ældre Inddeling, men de blive her at betragte som eet Syssel, naar de staae under een Sysselmand. Saadanne ere Øster- og Vester-Skaptefjelds Sysseler, og Kjose og Guldbringe Sysseler, hvoraf to og to staae under een Sysselmand. For tvende Sysseler nemlig Vestmannøe og Strande Sysseler synes det tilstrækkeligt at vælge 1 Repræsentant, paa Grund af deres ringe Udstrækning og ringe Befolkning.

I Henhold hertil vilde der altsaa blive valgte 2 Repræsentanter for 16 Sysseler og 1 Repræsentant for 2, eller tilsammen 34 Repræsentanter.

Repræsentanterne burde formeentlig vælges paa Mandtalsthingene om Foraaret; derved vilde al Uleilighed og Bekostning blive sparet, da alle Husfædre og skattepligtige Personer ere pligtige at møde der.

Hvad Fremgangsmaaden ved Valgene angaaer, tillader jeg mig i Korthed at yttre følgende: Repstyrerne burde forfatte en Fortegnelse over de i deres Rep valgberettigede og valgbare Personer, og tilstille Sysselmanden disse tilligemed Tiende-Fortegnelsen og øvrige oplysende Documenter. Sysselmændene derimod maatte revidere disse Fortegnelser, sammendrage dem til Eet, hver for sit Syssel, og indsende dernæst denne Hovedfortegnelse til Amtmanden til videre Revision og Approbation, hvornæst den maatte remitteres til de respect. Sysselmænd for at indføres i en af Amtmanden gjennemdraget og til saadant Brug auctoriseret Bog, der burde producerеs paa Valgmøderne. Hvis Embedsmændene blev tilstaaet uindskrænket Valgbarhed, var det maaskee rigtigst, at Præstediet paa Valgmøderne ikke blev betroet til Sysselmændene, men derimod til en af Amtmanden udnævnt Præst og Repstyrer. Valget burde foretages med skrevne Sedler. Det kunde maaskee i Begyndelsen være hensigtmæssigt, at Sysselmanden i Forbindelse med et Par Præster, som Amtmanden dertil maatte udnævne, gjorde en Fortegnelse over de Mænd i

*) Det er saaledes udtrykket for Sammenligningens Skyld.

Sysselet, der maatte ansees for meest skikkede til at vælges til Repræsentanter, for at bringe deres Navne i Vælgernes Erindring, dog skulde Vælgerne ingenlunde være forbundne til at holde sig til de saaledes foreslaaede Mænd, hvorimod det maatte staae hiine frit for, at gaae udenfor disse.

Angaaende Fremgangsmaaden i Repræsentantforsamlingen tillader jeg mig blot at bemærke følgende: Det var formeentlig hensigtsmæssigst at udnævne een af Repræsentanterne til Præses; denne skulde bære Omsorg for, at de Regler som maatte blive foreskrevne med Hensyn til Fremgangsmaaden i Forsamlingerne, bleve overholdte, m. v. De Repræsentanter, der agtede at fremføre noget Forslag i Løbet af Forsamlingstiden, burde tilkjendegive dette for Forsamlingen ved eller strax efter dens Aabning. Det kunde endog være ønskeligt at Repræsentanterne offentliggjorde saadant rum Tid i Forveien i offentlige Skrifter, for at man havde desto bedre Tid til at overveie Sagen. En af Forsamlingen udnævnt Commission burde bestemme, i hvilken Orden Sagerne skulde foretages. Enhver burde underrette Commissionen, om han agtede at tale noget i denne eller hin Sag, i det mindste een Dag førend den skulde debatteres, hvorefter Commissionen maatte bestemme, i hvilken Orden Talerne skulde fremtræde. De Sager, som af Regjeringen bleve Forsamlingen forelagte, vilde blive fremlagte af Præsidenten, men ellers burde enhver først tale for det Forslag han havde giort, og dernæst de øvrige Repræsentanter, efter den foreskrevne Orden. Hvis Nogen der ikke havde meldt sig til at ville tale i en Sag, under Debatternes Gang fandt Anledning dertil, skulde det være ham tilladt, efter at de, der havde mældt sig, vare færdige. Jeg troer ikke at der vilde være noget imod, at Talerne tog skrevne Taler med paa Talerstolen. Foredraget vilde derved blive tydeligere især i Førstningen, medens Folket ikke er blevet vant til at tale offentligen. Det maatte være den der havde frembragt Motionen, tilladt eengang tilsidst i Korthed at besvare de gjorte Indvendinger. Flere end een maatte ikke tale ad Gangen. Der burde holdes en Protocol over Talernes Hovedindhold. Strax efter at Sagen var debatteret burde der skrides til Afstemning. Dog syntes det at maatte være mere hensigtsmæssigt, at udsætte Afstemningen af de vigtigere Sager, nogle Dage, og derpaa foretage dem paa Ny; i Mellemtiden vilde man faae Lelighed til nærmere at overveie det der blev sagt for og imod, og være

saameget sikkrere i sit Votum. Forhandlingerne burde gives den størst muelige Offentlighed. Resultatet af Forhandlingerne burde forfattes i en Indberetnings eller Indstillingsform, af den dertil af Forsamlingen udnævnt Commission, dog maatte saadan Beretning forelæses Forsamlingen, førend den kunde ansees fuldbyrdet, og deri, ved Stemmefleerhed foretages de fornødne Forandringer. Efter at Forsamlingen blev hævet, burde Resultatet af Forhandlingerne, ved en Deputation med Præsidenten i Spidsen, overleveres til den som Kongen maatte have beskikket til at modtage Forsamlingens Documenter, for derefter at tilstilles Regjeringen.

Dette er i Korthed min Mening angaaende Hovedmomenterne ved Fremgangsmaaden saavel paa Valgmøderne, som i selve den stendiske Forsamling. Naturligvis fremtyder sig endnu en Mængde Tilfælde, som kunne opstaae med Hensyn hertil, men jeg anseer det ikke hensigtsmæssigt her at yttre mig videre derover.

Det kunde blive Spørgsmaal, hvilket Sted man burde udvælge til Forsamlingssted for Repræsentanterne. Det synes i sig selv klart, at man burde vælge det Sted, som laae saa nær ved Midten af Landet som muligt, og desuden om muligt i Nærheden af Foreningspunktet af de forskjellige almindelige Veie, som føre fra de forskjellige Kanter af Landet. Det Sted, som forener disse tvende Egenskaber er Øxaraae, hvor det gamle Althing blev holdt. Man kunde vel tænke sig et andet Sted, som nogle maaskee vilde søge at give Fortrinet, nemlig Reykjavik; der kunde vel anføres til Fordeel for dette sidste Sted, at det var Landets Hovedbye, og at Repræsentanterne der vilde finde flere Bequemmeligheder. Men hertil svares, at Reykjavik, skjønt ikke bortfjernet mere end 1 Dags Reise fra Øxeraae, dog ligger ved en Udkant af Landet. Dernæst kan Reykjavik neppe fortjene Navn af en Hovedbye; thi foruden Stiftamtmanden og Landfogden, er den i Reglen kun beboet af nogle ikke indfødte Handelsfactorer, nogle enkelte Haandværkere, og for Resten islandske Fiskere. Hvad Bequemmeligheden angaaer, saa staaer Reykjavik tilbage for de fleste Steder i Landet i den Henseende, thi foruden at der ikke gives nogen offentlig Indretning til at modtage Reisende, saaledes ere de private Huse alt for indskrænkede til at kunne erstatte denne Mangel; men allermindst kunde man vente nogen Bequemmelighed eller Roelighed i Reykjavik i den Tid, som man maatte ansee tjenligst for Repræsentantforsam-

lingen, thi saa vrimler der af Folk fra Oplandet, der besøge Kjøbstedet, og hver Krog er proppet med Tilreisende. Øxaraae vilde i denne Henseende være meget beqvemmere for Forsamlingen, og i det mindste vilde Opholdet der ikke blive mere besværligt nu, end det har været i de 8 Hundrede Aar Althinget bestod, saavel for Indbyggerne som for Kongens Befalingsmænd, der ofte vare Mænd til Aarene, og desuden af høieste Rang. Almeligvis kom man til at opføre en Bygning for Repræsentantforsamlingen, hvilket Sted man end maatte vælge til den, og i saa Fald vilde man ikke savne noget paa Øxaraae fremfor i Reykavig.

Men foruden de foranførte tvende Betingelser, som Øxaraae fyldestgjør, hvisaarsag den blev udvalgt af Forfædrene til Landets almindelige Thingsted, har dette Sted endnu et Fortrin, som synes at burde gjøre Udslaget. Reykjavik har intet nationælt ved sig, meget mere staaer den i liden Anseelse hos Folket, fordi man anseer den for det Hovedpunkt, hvorfra i det mindste Fordærvelse af Sproget, med dermed beslægtede Virkninger, udgaaer; Øxaraae derimod er et Sted, som Islænderen betragter, omtaler og betræder med den største Ærefrygt. Til dette Sted knytter sig Erindringen om Forfædrenes praktiske Sands og Virksomhed, som her selvstændigen udviklede maaskee de herligste af alle det nordlige Europas gamle Love. Til dette Sted knytter sig Erindringen om Lov og Ret, som her plejedes af Forfædrene i 8 Hundrede Aar; Erindringen om den aarlige Forsamling af Folket i Selskab med de ypperste og viseste Mænd, til at raadslaae om Landets Anliggender, kort: Erindringen om alt hvad Nationen har anseet stort og ædelt og helligt, alt hvad den har yndet. Dette Sted vilde derfor bidrage utroelig meget til at forskaffe Repræsentantforsamlingen den for den saa nødvendige Agtelse hos Folket.

Hvad Tiden angaaer, naar Repræsentantforsamlingen burde holdes, saa formenes at den sidste Deel af Junii og den første Deel af Julii Maaned var beleiligst dertil. Paa den Tid har man sædvanligvis den bedste og behageligste Aarstid, der, som foran er blevet bemærket, i Almindelighed benyttes til Reiser, og gaaer umiddelbart foran den travleste Tid paa Aaret, nemlig Høeslætstiden.

Endelig kunde Nogen mene, at det var hensigtsmæssigt, at Repræsentantforsamlingen i Island blev alletider holdt Aaret førend den skulde holdes i Danmark, samt at der iblandt

Repræsentanterne burde vælges Nogle, der skulde sendes med Forsamlingens Forhandlinger til Repræsentantforsamlingen i Danmark, før der paa ny at blive foretagne og debatterede. Men en saadan Forholdsregel vilde føre til det samme Resultat som om der ingen særskilt Repræsentantforsamling var oprettet i Island, og altsaa medføre en aabenbar Modsigelse. Det vilde, for det første være synderligt, om de Indstillinger og Raad, som Landets kyndigste Mænd havde afgivet, kunde blive forandrede ja ganske forkastede i en stændisk Forsamling i Danmark, hvis Medlemmer maatte antages at kjende meget mindre til Islands sande Tilstand og Tarv; det vilde ogsaa gjøre Repræsentantforsamlingen i Island overflødig og betage den al Mod og Kraft og Indflydelse. Man kunde heller ikke, i dette Tilfælde, sende andre end Embedsmænd eller flere Personer end 2 eller 3, ligesom det hele kom til at beroe paa dem, paa samme Maade som om der ingen Forsamling gaves i Island. Omkostningerne vilde og i dette Tilfælde ikke allene blive de samme, men desuden saameget større som de Omkostninger maatte andrage, som Repræsentantforsamlingen i Island vilde medføre. Det kunde og tænkes, at Een eller Anden vel ikke troede at det var henfigtsmæssigt at den islandske Landdags Forhandlinger bleve paa Ny debatterede paa en Landdag i Danmark, men at det dog alligevel var nødvendigt, at der iblandt Repræsentanterne bleve valgte Een eller Flere, til at overbringe Forhandlingerne til Regjeringen, for i fornødent Fald at kunne afgive nærmere Oplysninger, som Regjeringen maatte ønske, men som det vilde være for langsomt at indhente fra Island. Dette synes vel at have overmaade meget for sig; men da man, som sagt, ikke kunde vælge andre end Embedsmænd til et saadant Hverv, saa synes det paa den anden Side at ville medføre alt for mange Uleiligheder, naar flere Embedsmænd skulde være saa ofte og saa længe borte fra deres Embeder, ligesom det og vilde medføre ikke saa ubetydelige Omkostninger. Det herved tilsigtede, i flere Henseender vistnok høistvigtige Øjemed, synes derimod meget lettere og sikkrere at kunne opnaaes paa en anden Maade, nemlig derved, at der blev sørget for, at en islandsk juridisk Embedsmand, som i nogen Tid havde beklædt et eller andet Embede i Island, og derved aflagt Prøver paa fortrinlig local og Sagkundskab, erholdt en eller anden Embedspost i Kjøbenhavn, for at Regjeringen alletider kunde indhente hans Oplysninger.

